

Staphylea (Klokoč)

čeleď: Staphyleaceae

Rodové jméno pochází z řeckého stafyle = hrozen. Roste zejména v mírném pásu severní polokoule, dále pak v Mexiku a Peru v podobě keře nebo nízkého stromu. Dorůstá výšky 2 - 5m. Větve jsou v mládí hladké a pruhované. Palisty jsou opadavé. Listy jsou opadavé, vstřícné, lichozpeřené, zpravidla tvořené 3 - 5ti lístky a vlastní lístky jsou pilovité. Květenství bývá vrcholové, vzpřímený až převislý hrozen nebo lata, vlastní květy jsou oboupohlavné, bílé, žluté nebo načervenalé, 5tičetné a korunní lístky jsou max. mírně delší kališních. Plodem je nafouklá 2 - 3pouzdrá tobolka po 1 - 2 žlutých nebo hnědých semenech na pouzdro. Nejznámějším druhem je *S. pinnata*.

Vyhovuje mu vlhká zásaditá půda bohatá na živiny na plném slunci.

Množí se semeny sbíranými v říjnu, stratifikují se a vysévají na jaře. Možné je i použít zelené řízky nebo hřížení.

Staphylea affinis

Staphylea arguta

Staphylea bolanderi (Klokoč Bolanderův)

oblasti: Kalifornie

Roste v USA v podobě keře (i stromu) s dlouze vejčitým habitem. Dorůstá výšky do 2 (i 6)m. Větve jsou sivě zeleno hnědé a v mládí ojněné. Listy jsou 3četné, vlastní lístky jsou široce eliptické až kulaté, špičaté, pilovité, šedě zelené, dlouhé 5 - 7cm a spodní strana je světle zelená. Květenstvím je 9 - 15tikvětá částečně převislá lata, vlastní květy jsou vzpřímené a bílé. Plodem je nafouklá 3laločná ostnitá tobolka.

Staphylea brachiata

Staphylea bumalda (Klokoč japonský)

synonyma: *S. bumalda* var. *pubescens*

oblasti: Čína, Japonsko, Korea

Roste v Číně, Japonsku a Koreji v podobě široce rozložitého keře s více kmeny. Dorůstá výšky 2 (i 5)m. Větve jsou hnědě červené, zeleně tečkované a v mládí zeleně bílé. Listy jsou 3četné, řapíky dlouhé 2,5 - 3cm, vlastní lístky jsou eliptické až vejčité či vejčitě kopinaté, ocasovité v délce 1cm, špičaté, drobně vroubkované, dlouhé 3,5 - 8cm, široké 2 - 5cm, báze je klínovitá nebo zakulacená, spodní strana světle zelená, řapíček centrálního lístku dlouhý 0,5 - 1cm a postranní dlouhé 1 - 2mm. Květenstvím je vrcholová vzpřímená lata, vlastní květy mají kališní lístky žluté až žlutě bílé, eliptické,

mírně kratší korunních, korunní lístky bílé, obvejčité až eliptické a dlouhé 5 - 7mm. Plodem je zpravidla 2laločná 2pouzdrá zploštělá pukavá tobolka délky 1,5 - 2,5cm a obsahuje lesklá žlutá obvejčitá semena.

Množí se semeny sbíranými v říjnu, stratifikují se a vysévají na jaře. Možné je i použít zelené řízky.

Staphylea campanulata (Klokoč zvonkovitý)

oblasti: Sichuan

Roste v Číně v podobě stromu. Dorůstá výšky 3 - 13m. Palisty jsou opadavé, čárkovité a dlouhé 2 - 2,5cm. Listy jsou 3četné, větveno dlouhé 4,5 - 13cm, vlastní lístky jsou eliptické, zašpičatělé až špičaté, drobně pilovité, prakticky kožovité, dlouhé 4,2 - 12cm, široké 2 - 5,5cm, báze je špičatá až tupá, žilnatinu tvoří 9 - 11 párů žilek a řapíček centrálního lístku dlouhý 1,5 - 4,5cm. Květenstvím je vrcholový nebo úžlabní hrozen délky 6,5 - 12cm, vlastní květy jsou 5tičetné, narůžovělé, stopky dlouhé 1,2 - 1,7cm, kališní lístky eliptické, dlouhé 1,1 - 1,2cm, široké 5 - 5,5mm, korunní lístky jsou max. mírně delší kališních. Plodem je zvonkovitá pukající tobolka délky 2,5 - 4cm, šířky 2,5 - 3,5cm, báze je zakulacená a obsahuje žlutě hnědá semena délky 7 - 9mm.

Staphylea cochinchinensis

Staphylea colchica (Klokoč kolchidský)

oblasti: Gruzie, Kavkaz

Roste v Gruzii na Kavkaze v podobě keře (i stromu) s vejčitým habitem. Dorůstá výšky až 4m. Borka je hnědá. Větve jsou v mládí hnědě zelené. Listy jsou lichozpeřené, tvořené 5 (i 7)mi lístky, na fertálních větvích ale 3četné, vlastní lístky jsou vejčité, vejčitě kopinaté nebo eliptické, zašpičatělé, osinatě pilovité, zelené, dlouhé 5 - 8 (i 13)cm, široké 4 - 7cm, spodní strana je světle zelená, vrcholový lístek má 0,8 - 2,5cm řapíček a ostatní jsou přisedlé. Květenství je latnaté, mírně převislé, dlouhé 5 - 10cm, vlastní květy mají na bázi čárkovité listeny, kališní lístky mají délku korunních, jsou bílé nebo nažloutlé, úzce podlouhlé, dlouhé 1,3 - 1,5cm, korunní lístky jsou bílé, vzpřímené a úzce lopatkovité nebo podlouhlé. Plodem je zelený plochý 2 - 3laločný měchýřek délky 4 - 8 (i 10)cm zakončený do špičky protaženými rohy a obsahuje semena délky 6 - 8mm a šířky 5 - 6mm. Existují vnitrodruhové taxony:

- 'Coulombieri'/'Elegans'/var. coulombieri/S. coulombieri - mohutnější; výška do 5m; listy na krátkých větvích 3 - 5tičetné, zašpičatělé, dlouhé do 12cm, vrcholový až 15cm; plody dlouhé do 6 - 10cm
- 'Grandiflora' - výška do 4m; květenstvím je lata délky do 18cm, květy bohaté a dlouhé do 2cm
- var. kochiana/var. lasiandra - listy na dlouhých větvích 5tičetné, na fertálních větvích občas 3četné; plody dlouhé 5 - 6cm, špičky ohnuté zpravidla ven (i dovnitř)
- 'Laxiflora'/var. laxiflora - listy 3 (i 5)tičetné; laty převislé, květy úzké
- 'Pyramidalis' - hustý vzpřímený habitus

Množí se semeny sbíranými v říjnu, stratifikují se a vysévají na jaře. Možné je i použít zelené řízky.

Staphylea emodi (Klokoč himálajský)

oblasti: Himálaj

Roste v Himálaji v podobě keře (i stromu). Dorůstá výšky 1,5 - 3 (i 6)m. Borka má podélné bílé pruhy. Listy jsou 3četné, vlastní lístky eliptické až podlouhlé, špičaté, drobně pilovité, dlouhé 5 - 14cm a spodní strana je zprvu řídce ochlupená. Květenstvím je převislá dlouze stopkatá lata délky 5 - 10cm, vlastní květy mají kališní i korunní lístky vzpřímené. Plodem je tobolka délky 5 - 8cm.

Staphylea formosana

Staphylea forrestii

oblasti: Guangdong, Guizhou, Sichuan, Yunnan

Roste v Číně v podobě stromu. Dorůstá výšky 8 - 17m. Větve jsou žlutě hnědé a svisle pruhované. Listy jsou lichozpeřené, 3 (i 5)tičetné, větveno dlouhé 4 - 7cm, vlastní lístky jsou eliptické, zašpičatělé, mírně podvinuté, pilovité, tmavě zelené, dlouhé 6 - 10cm, široké 2,5 - 4,5cm, báze je široce klínovitá, spodní strana světle zelená, žilnatinu tvoří 6 - 7 párů žilek, vrcholový lístek má řapíček délky 1 - 3,5cm a postranní 2 - 3mm. Květenstvím je úžlabní hrozen, listence jsou čárkovité, vlastní květy velikosti 0,9 - 1,2cm na 4 - 8mm stopce, kališní lístky úzce 3úhlé, na bázi mírně ochlupené, dlouhé 7 - 9mm, široké 4mm, korunní lístky lopatkovité a dlouhé 9mm. Plodem je tobolka délky 4,5 - 6,5cm, šířky 2 - 3,5cm, báze zakulacená a obsahuje lesklá sivě zeleně žlutá semena průměru 5 - 7mm.

Staphylea holocarpa (Klokoč celoplodý)

oblasti: Hubei, Sichuan, Yunnan, Z Čína

Roste v Číně v podobě keře (i stromu) s vejčitou korunou. Dorůstá výšky 3 - 7 (i 10)m. Větve jsou v mládí světle zelené. Listy jsou 3četné, vlastní lístky kopinaté až úzce eliptické, zašpičatělé, drobně pilovité, zelené až tmavě zelené, dlouhé 3 - 10cm, báze je tupá až zakulacená, žilnatinu tvoří 7 - 10 párů žilek, řapíček centrálního lístku dlouhý 1,5 - 4cm a postranní jsou přisedlé. Květenstvím je převislý široký chocholík nebo lata délky 3 - 10cm, vlastní květy mají délku 0,8 - 1,2cm, poupata růžová, ale koruna je bílá. Plodem je nafouklá až hruškovitá nebo eliptická uťatá tobolka délky 3 - 5cm, šířky 2,5 - 3cm, báze je úzká a obsahuje světle šedě hnědá až hnědá lesklá semena velikosti 6mm. Existují vnitrodruhové taxony:

- var. holocarpa/Tecoma cavaleriei/Xanthoceras enkianthiflorum - lístky v mládí holé; květy bílé
- var. rosea/f. rosea/'Rosea' - Hubei, Sichuan Yunnan; větve rozkladité; lístky v mládí ochlupené; květy růžové nebo narůžovělé

Množí se semeny sbíranými v říjnu, stratifikují se a vysévají na jaře. Možné je i použít zelené řízky.

Staphylea indochinensis

Staphylea insignis

Staphylea japonica

oblasti: Čína, Japonsko

Roste v Číně a Japonsku v podobě opadavého stromu s krátkými větvemi. Dorůstá výšky 10m. Borka je hnědočervená a bíle pruhovaná. Listy jsou lichozpeřené, dlouhé 25cm, tvořené 7 - 11ti vejčitými až vejčitě kopinatými lístky délky 5 - 10cm. Květenstvím je dlouhá lata, vlastní květy jsou malé a žluté. Plody jsou růžově červené a člunkovité.

Vyhovuje mu dobře propustná půda, plné slunce nebo částečný polostín.

Množí se semeny, které musí projít stratifikací anebo řízků.

Staphylea macrosperma

Staphylea megaphylla

Staphylea mexicana

Staphylea pinnata (Klokoč zpeřený)

synonyma: Staphyloidendron pinnatum

oblasti: Česká republika, Gruzie, Itálie, JV Evropa, Kavkaz, Malá Asie (Anatolie), Německo, Polsko, Sýrie, Švýcarsko

Roste ve střední, jižní a jihovýchodní Evropě a Blízkém Východě v podobě opadavého řídké vidličnatě větveného keře nebo stromu. Dorůstá výšky 1,5 - 5m. Mladé větve jsou zelené až žlutozelené, později hladké, hnědé až šedě černé, světle žíhané a pupeny jsou vstříčné s kýlnatou šupinou. Listy jsou lichozpeřené, složené ze (3 -) 5 - 7mi listů, vlastní lístky jsou eliptické až vejčité, zašpičatělé, jemně pilovité, tmavě zelené, dlouhé 5 - 10 (i 18)cm, báze zakulacená nebo klínovitá, spodní strana je šedě zelená a vrcholový lístek má řapíček délky 1,5 - 2mm. Květenstvím je hrozen nebo hroznovitá lata délky 5 - 12cm, vlastní květy jsou kulaté, 5tičetné, kališní lístky jsou bělavé, na bázi nazelenalé, vrchol načervenalý a koruna je žlutě bílá až načervenalá. Plodem je nafouklá světle zelená 2 - 3laločná tobolka délky 3 - 4 (i 5)cm, průměru 3 - 4cm a obsahuje (1 -) 2 - 3 (i 4) světle hnědá až žlutě hnědá tvrdá semena délky 1 - 1,3cm, šířky 1 - 1,1cm s jizvou tvaru semen kukuřice.

Vyhovuje mu polostín, vlhká vápenitá nebo kamenitá či suťová půda bohatá na živiny. Roste ve smíšených nebo listnatých lesích a křovinách. Není náročný na pěstování. Je mrazuvzdorný do -29°C.

Množí se semeny sbíranými v říjnu, stratifikují se a vysévají na jaře. Možné je i použít zelené řízků.

Staphylea pringlei

oblasti: Mexiko

Pochází z Mexika.

Staphylea shweliensis

oblasti: Yunnan

Roste v Číně v podobě stromu nebo keře. Dorůstá výšky 6 - 9m. Palisty jsou úzce kopinaté a dlouhé 2 - 3cm. Listy jsou 3četné, větveno dlouhé 4 - 6cm, vlastní lístky jsou eliptické, zašpičatělé, drobně pilovité, na okraji žláznaté, zelené, dlouhé 6 - 8cm, široké 3 - 3,5cm, báze široce klínovitá, žilnatinu tvoří 5 - 6 párů žilek, spodní strana je světle zelená, řapíčky centrálního lístku dlouhé 1,5cm a u postranních 3mm. Květenství je vrcholové, 20 - 30tikvěté, mají 4 - 6cm stopku, listeny čárkovité, dlouhé 2 - 3mm, vlastní květy bílé až nažloutlé, na 8mm stopce, kališní lístky úzce kulaté, dlouhé 8mm a korunní lístky obvejčité.

Staphylea subsessilifolia

Staphylea ternata

Staphylea tricornuta

Staphylea trifolia (Klokoč trojlistý)

oblasti: Alabama, Arkansas, Connecticut, Delaware, Florida, Georgia, Illinois, Indiana, Iowa, Jižní Karolína, Kansas, Kentucky, Louisiana, Maryland, Massachusetts, Michigan, Minnesota, Mississippi, Missouri, Nebraska, New Hampshire, New Jersey, New York, Ohio, Oklahoma, Ontario, Pennsylvania, Quebec, Severní Karolína, Tennessee, Vermont, Virginie, Wisconsin, Západní Virginie

Roste v USA a Kanadě v podobě keře nebo stromu s úzce vejčitou korunou. Dorůstá výšky 3 - 5m. Větve jsou v mládí sivě zelené a ochlupené. Listy jsou 3četné, vlastní lístky eliptické až vejčité, špičaté, pilovité, tmavě zelené, dlouhé 5 - 8 (i 10)cm, spodní strana je ochlupená a centrální lístek je dlouze řapíčkatý. Květenstvím je 1/2převislý okolíčnatý hrozen nebo lata, vlastní květy jsou zvonkovité, bílé, dlouhé do 8mm a kališní lístky jsou mírně kratší korunních. Plodem je zpravidla 3laločná tobolka délky 3 - 4cm a obsahuje nažloutlá semena délky 5mm. Existuje vnitrodruhový taxon:

- 'Pauciflora' - 3 - 8mikvětý hrozen; lístky širší, zprvu mírně ochlupené; tobolky dlouhé 3cm

Množí se semeny sbíranými v říjnu, stratifikují se a vysévají na jaře. Možné je i použít zelené řízky.

Staphylea trifoliata

Staphylea x elegans (Klokoč krásný)

Kříženec *S. colchica* a *S. pinnata*. Roste v podobě úzce vejčitého keře. Dorůstá výšky do 4m. Listy jsou lichozpeřené, zpravidla 5tičetné, vlastní lístky jsou podlouhlé, zašpičatělé, pilovité, tmavě zelené, dlouhé 6 - 11cm a spodní strana je světlejší. Květenstvím je úzká řídká převislá lata, vlastní květy mají kališní lístky na spodní straně špičky světle hnědě červené, později bílé a korunní lístky jsou bílé. Plodí sporadicky, vlastní květy jsou dlouhé 4 - 5cm a na vrcholu mají 2 - 3 přímé laloky. Existuje vnitrodruhový taxon:

- 'Hessei' - laty z části převislé, květy bohaté, kališní lístky bílé, na bázi načervenalé, korunní lístky růžové až červeně růžově fialové, špičky světlejší; plody dlouhé 3 - 6cm, nestejně, laloky na špičce dovnitř zahnuté

<div>Množí se semeny sbíranými v říjnu, stratifikují se a vysévají na jaře. Možné je i použít zelené řízky.</div>

Staphylea yuanjiangensis

oblasti: Yunnan

Roste v Číně v podobě stromu. Dorůstá výšky 4 - 5m. Větvě jsou šedě hnědé. Listy jsou lichozpeřené, tvořené 3 - 5ti lístky, vřeteno dlouhé 3 - 11cm, vlastní lístky jsou podlouhlé až mírně vejčité, zašpičatělé, mírně podvinuté, pilovité, tmavě zelené, dlouhé 7 - 12cm, široké 3 - 4,5cm, báze klínovitá až tupá, spodní strana světlá, žilnatinu tvoří 7 - 9 párů žilek, řapíček vrcholového lístku dlouhý 0,8 - 2,5cm a u postranních 0,7 - 1,4cm. Květenstvím je vrcholová mírně ochlupená lata délky 12cm, listeny jsou 3úhlé, vlastní květy 5tičetné, mají 2 - 6mm stopku, kališní lístky jsou úzce eliptické, dlouhé 4 - 7mm, korunní lístky lopatkovité a dlouhé 0,8 - 1cm. Plodem je tobolka délky 4 - 6cm, šířky 1,2 - 2cm, báze je špičatá a obsahuje lesklá semena délky 3,5mm.

Další informace:

<http://databaze.dendrologie.cz/domains/databaze.dendrologie.cz/index.php?menu=4&id=66>

<http://listnate-kere.atlasrostlin.cz/klokoc-zpereny>

<http://www.botany.cz/cs/staphylea-pinnata/>

<http://www.garten.cz/a/cz/4599-staphylea-pinnata-klokoc-zpereny/>

<https://www.rostliny.net/>